

Turun kaupungin lausunto luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaavan 1. ehdotuksesta

Tiivistelmä:

Turun kaupunki haluaa lausunnossaan luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaavan 1. ehdotuksesta kiinnittää huomiota suojelualueisiin, virkistysalueisiin ja ulkoilureitteihin, ekologiisiin yhteyksiin sekä kehittämisperiaatemarkintöihin.

Turun kaupunki ilmoittaa lausuntonaan luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaavan 1. ehdotuksesta seuraavaa:

Andrei Panschin, Tuuli Vesanto, Kimmo Savonen, Tanja Ruusuvaara-Koskinen 18.3.2020:

Aluksi

Turun kaupungin arvion mukaan luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaavan ehdotuksen valmistelussa on hyödynnetty laajasti käytettävissä olevia tausta-aineistoja.

Suojelualueet

Kaavaehdotukseen on lisätty uusiksi suojelualuevarauksiksi useita Saaristomeren merkittäviä lintujen pesimäluotoja. Erityisen hyväksi nähdään, että kaavaehdotuksen S-alueiden osalta on tehty myös maastokartoituksia ajantasaisen tilanteen selvittämiseksi.

Kaavaehdotuksen S-alueiden määritelmän mukaan kaavaan tulisi tehdä aluevaraukset niistä suojelualueista, jotka on toteutettu tai voidaan toteuttaa luonnonsuojelulain tai muun lainsäädännön perusteella.

Tätä taustaa vasten kaava-aineiston puutteena nähdään, että tiedossa olevat luonnonsuojelulain 29 §:n mukaiset luontotyyppit, joista ei ole vielä tehty rajauspäätöstä, puuttuvat kaavaehdotuksesta. Vaikka kohteiden rajauspäätös on vielä tekemättä, niin kyseisten alueiden luontoarvot ovat sellaiset, että niiden suojelu voidaan toteuttaa luonnonsuojelulain perusteella. Turun ympäristönsuojelu on toimittanut tiedot kyseisistä kohteista Varsinais-Suomen liitolle kaavan valmisteluvaiheessa, ja kohteet tulisi sisällyttää kaavaan.

Perinnemaisemat ovat kaikki uhanalaisia luontotyyppejä, ja niiden tärkeä merkitys luonnonsuojelussa on yleisesti tiedostettu. Tiedot maakunnallisesti ja valtakunnallisesti merkittävistä perinnemaisemista on saatavissa avoimena paikkatietona Lounaistiedon karttapalvelusta. Kyseiset alueet puuttuvat kaavaehdotuksesta, ja ne tulee lisätä.

Yksittäisistä merkinnöistä todetaan, että Kulhon saaren S-aluevaraus on liian pieni. Oikea rajausta kattaa myös saaren pohjoisosan metsäalueen ja se on saatavissa Hirvensalon osayleiskaavasta (Turun kaupunginvaltuusto 11.6.2018).

Virkistysalueet ja ulkoilureitit

Kaavoitukseen liittyvä tieto on huomioitu kaavaehdotuksessa hyvin. Turun kaupunki on toimittanut Varsinais-Suomen liiton käyttöön tietoa mm. olemassa olevista ja mahdollisista uusista ulkoilureiteistä. Joitakin tarkennuksia on vielä tarpeen tehdä.

Ruissalossa osa saaren virkistysreiteistä on merkitty ohjeellisiksi, vaikka kaikki kaavakartalla olevat virkistysreitit ovat olemassa olevia. Naantalintien tuntumassa Pernossa sekä Friskalanlahdella ulkoilureitteihin on tullut muutoksia, joten merkinnät on syytä päivittää nykytilanteen mukaisiksi.

Ohjeellisten ulkoilureittien linjauksia olisi hyvä tarkentaa Paimalassa Maarian altaan länsipuolella, Pomponrahkalla, Hirvensalon luoteisosissa ja Satavan länsiosissa.

V-alueiden rajauksia on tarpeen tarkentaa Topinojan kiertotalouspuiston kaava-alueella, Mälikkälän kaupunginosan pohjoisosissa, Naantalintien tuntumassa Pernossa, Friskalanlahden länsipuolella ja Satavan Erikvallanniemessä.

Yllä esitetyt virkistysalueita ja ulkoilureittejä koskevat tarkistustarpeet on kuvattu tarkemmin lausunnon liitteessä 2.

Ekologiset yhteydet

Kaavaehdotuksessa on otettu kantaa ekologisiin yhteyksiin vain tekstin muodossa hyvin yleispiirteisesti merkittävien metsäalueiden kaavamerkinnän yhteydessä. Turun kaupunki tiedostaa, että kaupunkiseudun ja erityisesti taajama-alueiden ekologisten yhteyksien kuvaaminen kaavakartalla on haasteellista. Tästä huolimatta on erittäin tärkeää, että myös kaupunkiseudun merkittävimmät ekologiset yhteydet osoitetaan maakuntakaavassa. Yleiskaavatasolla osoitetut ekologiset yhteydet eivät ole riittäviä, jos ne katkeavat kuntarajalla. Tästä syystä olisi erittäin tärkeää vahvistaa keskeiset ekologiset yhteydet ylikunnallisesti maakuntakaavassa. Ekologisten verkostojen runkona tulisi hyödyntää erityisesti taajama-alueen puronvarsien siniviherverkostoja.

Havumetsävyöhykkeen virtavesien luontotyypeistä maakuntakaavan suunnittelualueella esiintyy keskisuuria savimaiden jokia sekä savimaiden puroja ja pikkujokia. Pitkään jatkuneesta kulttuurivaikutuksesta huolimatta näihin luonnonvesiin liittyy merkittäviä luonnon- ja virkistysarvoja. Vesireitit muodostavat selkeän rungon ja verkoston ekologisille yhteyksille. Maakuntakaavassa virtavesireittien arvo on otettu huomioon pelkästään melonta- ja vesiretkeilyreiteinä, eikä niiden suojelun edellyttämiä kehittämistarpeita ole tarkasteltu.

Laajat yhtenäiset metsäalueet

On hyvä, että laajat yhtenäiset metsäalueet on tunnistettu ja merkitty kaavaehdotuksen kartoille. Kehittämisperiaattemerkintöjen merkitys jää kuitenkin epäselväksi, ja voidaankin kysyä, mikä vaikutus varauksilla käytännössä on metsäalueiden maankäyttöön.

Vesiviljelyyn soveltuvat alueet sekä kalaston kannalta merkittävät liisäntymisalueet

Kaavakarttaan on merkitty vesiviljelyyn soveltuvia alueita. Tätä voidaan pitää arveluttavana, koska Saaristomeren vesialueen tila on liian heikko kestämaan viljelyn aiheuttamaa lisärasitusta.

Maakuntakaavan valmisteluvaiheen luonnonvarafoorumeissa olivat esillä kalaston kannalta merkittävät lisääntymisalueet. Näitä merenlahti- ja salmialueita sekä virtavesireittejä koskevat kehittämisperiaatemerkinnot puuttuvat kaavaehdotuksesta.

Tausta-aineistojen ajantasaisuus

Monet kaavaehdotuksessa hyödynnettävät tausta-aineistot ovat jatkuvasti päivittyviä. Tästä syystä on tärkeää, että kyseiset aineistot päivitetään uudelleen juuri ennen lopullisen kaavan hyväksymistä. Uutta tietoa on jatkuvasti saatavilla esimerkiksi luonnonsuojelualueista sekä ekologisesti merkittävistä merialueista (EMMA-alueet).